

KINNITATUD
Keskkonnaameti
peadirektori [Registreerimise kuupäev]
käskkirjaga nr [Registreerimisnumber]

Lepakose hoiuala kaitsekorralduskava 2022-2031

Keskkonnaamet 2022

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS	3
1.1. Ala iseloomustus	3
1.2. Maaomand ja maakasutus	5
1.3. Huvigrupid	5
1.4. Uuritus ja seire	6
2. LEPAKOSE HOIUALA VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID	7
2.1. Elupaigatüübid	7
3. ALA JA SELLE VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE JA KÜLASTUSKORRALDUS.....	13
4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE.....	13
4.1. Tegevuste kirjeldus.....	13
4.1.1. Elupaigatüüpide hooldus	13
4.1.2. Elupaigatüüpide taastamine	14
4.1.3. Kaitseala piiritähiste korrastamine	14
4.1.4. Kaitsekorralduskava uuendamine ja tulemuslikkuse hindamine.	15
4.2. Eelarve	16
5. KASUTATUD MATERJALID	18

Looduskaitseeaduse § 25 järgi on kaitsekorralduskava kaitstavate loodusobjektide alapõhise kaitse korraldamise aluseks. Hoiuala kaitsekord on sätestatud looduskaitseeaduse §-des 32 ja 33. Kaitsekorralduskava annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitse-eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele.

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaameti peadirektori asetäitja. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti kodulehel.

Käesoleva Lepakose hoiuala kaitsekorralduskava (edaspidi *KKK*) eesmärk on:

- anda lühike ülevaade kaitstavast alast (edaspidi *ala*) – selle kaitsekorrast, kaitse-eesmärkidest, rahvusvahelisest staatusest, maakasutusest, huvigruppidest ning alal läbiviidavast riiklikust seirest;
- analüüsida ala eesmärke ning anda hinnang iga põhiväärtuseks oleva liigi, elupaiga vm väärtuse seisundile;
- arvestades alale seatud eesmärke määrata mõõdetavad kaitse-eesmärgid ja kaitsekorralduse oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks ning 30 aasta perspektiivis;
- anda ülevaade peamistest väärtusi mõjutavatest teguritest, kirjeldada kaitseks vajalikke meetmeid koos oodatavate tulemustega;
- määrata põhiväärtuste säilimisele, taastamisele ja tutvustamisele suunatud kaitsekorralduslike tegevuste elluviimise plaan koos tööde mahu, koha, ulatuse kirjelduse ja orienteeruva maksumusega;
- luua alusdokument kaitseala kaitsekorralduslike tööde elluviimiseks ja rahastamiseks.

KKK koostamisel juhendatakse Eesti Vabariigi kehtivast seadusandlusest ja kaitsekorralduskava koostamise juhendist. Lepakose hoiuala *KKK* on koostatud kümneks aastaks.

KKK koostas Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna vanemspetsialist Meelis Suurkask (tel: 516 4997, e-post: meelis.suurkask@keskkonnaamet.ee).

1. SISSEJUHATUS

1.1. ALA ISELOOMUSTUS

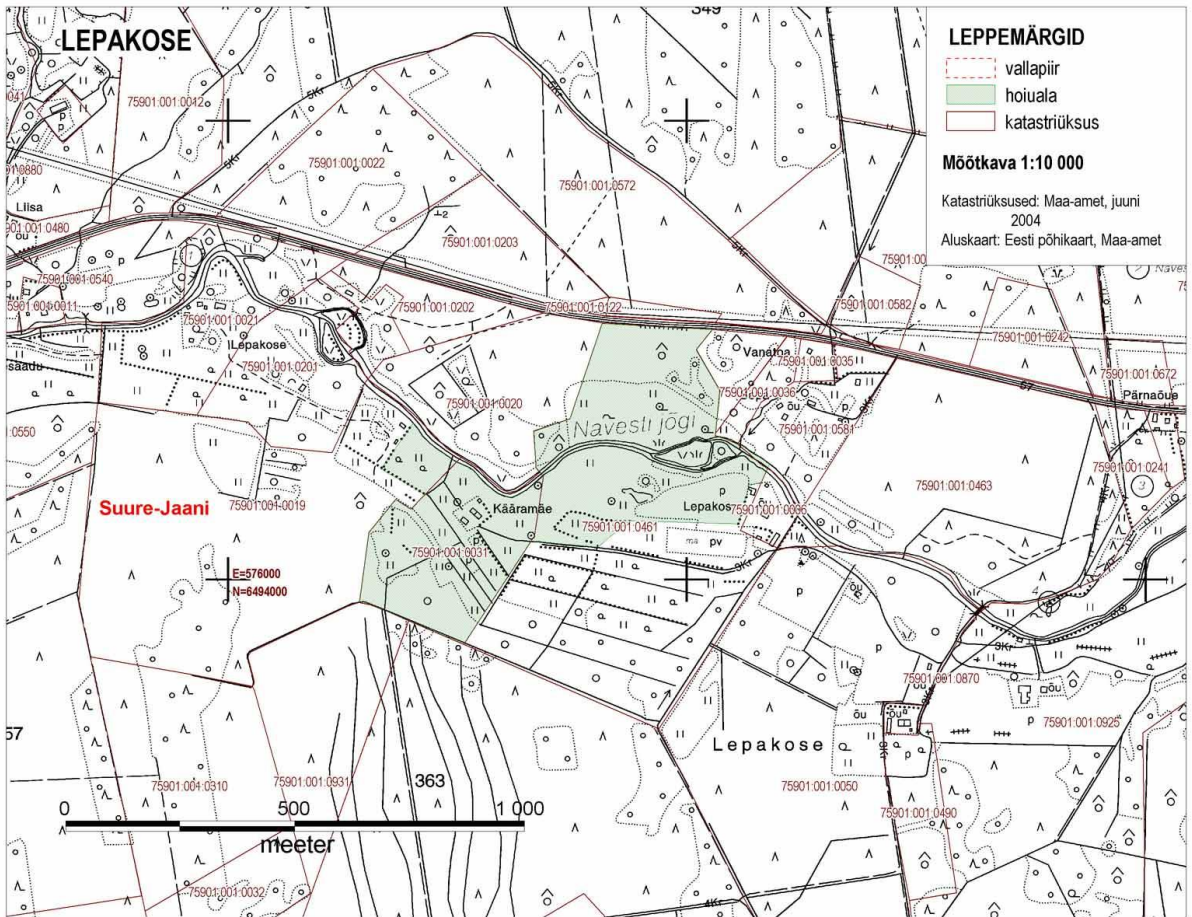
Lepakose hoiuala (edaspidi ka *hoiuala*) asub Viljandi maakonnas Navesti jõe keskjooksul Põhja-Sakala vallas. Lepakose hoiuala on moodustatud Vabariigi Valitsuse 9. juuni 2005 a. määrusega nr 125 „Hoiualade kaitse alla võtmine Viljandi maakonnas“ loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüübi – lamminiidud (6450) kaitseks. Hoiuala valitseja on Keskkonnaamet.

Lepakose hoiuala kuulub Natura 2000 võrgustikku Lepakose loodusalana (EE0080523). Natura 2000 loodusalade võrgustik on loodud selleks, et kaitsta Euroopa väärtuslikke ja ohustatud looma-, linnu- ja taimeliike ning nende elupaiku ja kasvukohti. Lepakose loodusala kaitseesmärgiks on kaitsta loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpe: lamminiidud (6450), vanad loodusmetsad (*9010) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

Lepakose hoiuala piir langeb kokku Lepakose loodusala piiriga. Lepakose hoiuala ja Lepakose loodusala pindala on 27,2 ha. Lepakose hoiuala kaart on toodud joonisel 1.

Hoiuala ja seda ümbritsevad laiemad alad hõlmavad talukohti Navesti jõe orus Kootsist Vihini ja osaliselt ka ümbritsevaid metsi. Navesti jõeorg on järsuveeruline ja lamm hästi piiritletud, metsad asuvad vanadel rannavallidel ja luidetel. Lepakose piirkond on üks vanemaid teadaolevaid asustatud alasid Viljandimaal ja paremini säilinud maastikke väikeste üksiktaludega piki Navesti jõge.

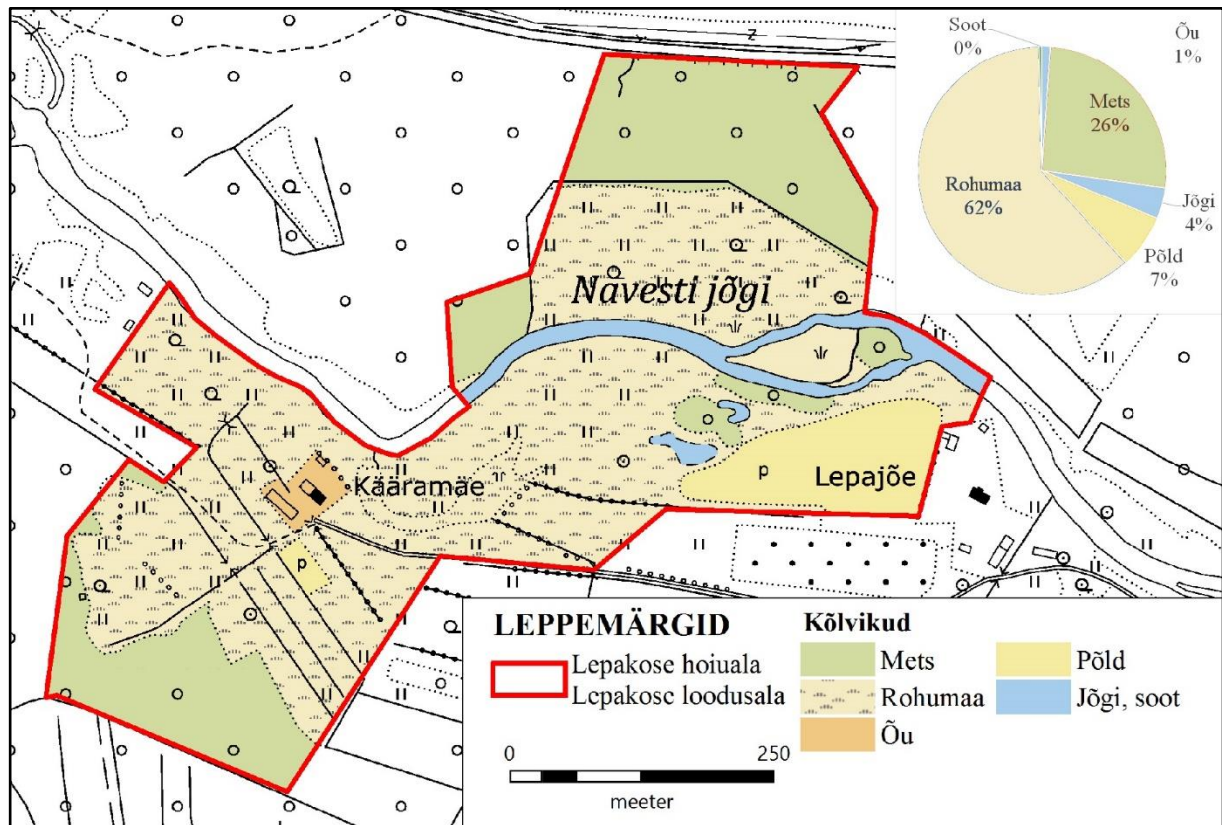
Viljandi maakonna teemaplaneeringu “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused Väärtuslikud maastikud” kohaselt on Lepakose hoiuala piirkond arvatud kohaliku tähtsusega väärtuslike maastike nimekirja alana nr. 18 “Navesti org Kootsi ja Vihi külade vahel”.

Joonis 1. Lepakose hoiuala kaart

1.2. MAAOMAND JA MAAKASUTUS

Hoiuala suurus on 27,2 ha, mis jääb täies ulatuses kahele eramaa kinnistule. Hoiuala pindalast 62% moodustavad rohumaad, 26% metsamaad ja 7% põllumaad. Hoiuala rohumaadest 2/3 on korralikult hooldatud. Navesti jõe vasakul kaldal olevad lühaheinamaad hakkavad kinni kasvama (joonis 2).

Joonis 2. Lepakose hoiuala kõlvikuline jaotus.

1.3. HUVIGRUPID

- **Keskkonnaamet (KeA)** – kaitseala valitseja. Keskkonnaameti eesmärk on tagada ala eesmärgiks olevate väärtuste soodne seisund ja järelevalve.
- **Kohalikud elanikud** – maastikuvaadete säilimine, külaelu edendamine ja looduslähedase eluviiside propageerimine.
- **Kohalik omavalitsus** – on huvitatud inimestele soodsa elukeskkonna säilimisest piirkonnas.
- **Maaomanikud** – huvitatud põllumajanduslikust tootmisest –karjatamine ja niitmine, loomapidamishoonete uuendamine. Vana talukoha elustamine, kaasajal kasutatavate hoonete ehitamine.
- **Kalastajad** – kalastamine Navesti jõe kallastel.
- **Jahimehed** – jahipidamine.
- **Matkajad, loodusehuvilised, loodusturismi korraldajad** – huviks on looduses matkamine ja puhkamine. Piirkond on väikese aktiivsusega kasutatav puhkeala, hoiuala läbivad Navesti jõge mööda liiguvad paadimatkajad.

- **Keskkonnaagentuur (KAUR)** – hoiuala puudutava seireinfo kogumine ja analüüsimine.
- **Loodushuvilised, teadlased** – huvitatud hoiuala elustiku ja ökoloogiliste tingimuste uurimisest. Liigilise mitmekesisuse ja arengusuundade uurimine. Elupaikade säilimiseks sobivate tegevuste väljatöötamine, elluviimine ja tulemuslikkuse hindamine.

1.4. UURITUS JA SEIRE

Lepakose hoiualale ei jää ühtegi riikliku seire punkti. 2008. aastal seoses Lepakose hoiuala kaitsekorralduskava koostamisega viidi läbi hoiuala taimestiku ja linnustiku inventuur ning kaardistati poollooduslikud kooslused. 2021. aastal viid läbi kaitsekorralduskava täitmise edukuse hindamise raames hoiuala ülepinnaline elupaigatüüpide ja koosluste kaardistamine ning rukkiräägu seire. 2021. aastal hoiualal rukkiräägu ei pesitsenud.

Täiendavaid uuringuid hoiualale ei planeerita.

Kaitse tulemuslikkuse hindamiseks viiakse kaitsekorraldusperioodi lõpus läbi tulemusseired:

- 1) Niidualade hooldamise seire – hinnatakse, millises ulatuses ja kui suures mahus niidualasid hooldati ja milline on niidualade seisund (koostöö Keskkonnaameti maahooldusspetsialistiga).
- 2) Rukkiräägu seire – teostatakse rukkirääkude arvukuse loendust. Rukkiräägu arvukus võimaldab hinnata niidualade seisundit.
- 3) Hoiuala kaitse-eesmärgiks olevate metsaelupaigatüüpide seisundi hindamine.

Tulemusseire korraldajaks on Keskkonnaamet, II prioriteedi tegevus.

2. LEPAKOSE HOIUALA VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID

2008. aasta taimestiku inventuuri andmetel kasvab Lepakose hoiuala territooriumil kokku 262 liiki soontaimi. Nendest 7 liiki on looduskaitsealused liigid: kaunis kuldking, võõthuul-sõrmkäpp, kahkjaspunane-sõrmkäpp, balti sõrmkäpp, suur käöpõll, pruunikas pesajuur, kahelehine käokeel. Sõnajalgtaimi kasvab hoiualal 13 liiki, paljasseemnetaimi 2 liiki ja katteseemnetaimi 246 liiki.

Lepakose hoiualal on registreeritud 68 linnuliigi esinemine. Looduskaitsealustest liikidest leidub Lepakose hoiualal ja selle naabruses kokku 12 liiki: jäälind, sooräts, valge-toonekurg, rukkirääk, musträhn, värbkakk, sookurg, suitsupääsuke, punaselg-õgija, kolmvarvas-rähn, hallpearähn ja hoburästas. Rähniliikide rohkus näitab, et veel säilinud metsad on neile sobilikud ja säilitanud oma loodusliku struktuuri.

Lepakose hoiuala eesmärgiks on elupaigatüübi lamminiidud (6450) kaitse.

Lepakose loodusala kaitse-eesmärgiks on kaitsta elupaigatüüpe: lamminiidud (6450), vanad loodumetsad (*9010) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

Lepakose hoiu- ja loodusala kaitse-eesmärgid on kokkuvõtlikult toodud tabelis 1.

2.1. ELUPAIGATÜÜBID

Lamminiidud (6450)

LoD I, KE-jah, LoA-jah

Lamminiidud ehk luhad on meie kõige lopsakama taimekasvuga niidukooslused. Need paiknevad eranditult jõgede aeg-ajalt üleujutatavatel lammidel. Oma lopsaka taimekasvu võlgnevad nad väga viljakale mullale, mida rikastavad tulvaveest kantud toitainerikkad setted. Lammi eri osades võiva niiskustingimused olla väga erinevad, ajuti kuivadest kasvukohtadest kuni pidevalt märgade kasvukohtadeni. Taimestik valitsevad sageli kõrgekasvulised kõrrelised ja tarnad (Paal 2004).

Lepakose hoiuala kaitse-eesmärgiks on hoida soodsas seisundis 5 ha lamminiidu elupaigatüüpi. Viimaste täpsustatud andmete järgi on hoiualal lamminiidu elupaigatüüpi 9,0 ha suurusel alal (joonis 3). Lepakose hoiuala lamminiidud on osaliselt kraavitud. Lepakose hoiuala Navesti jõe vasakkalda luhaniite on pidevalt hooldatud. Lepakose hoiualal hooldatakse regulaarselt 5,2 ha lamminiitusid. Probleemaatiline on Navesti paremkalda luhaalade seisukord, kuna nende majandamine on takistatud, juurdepääsuteed on keerulised ja praeguseks läbipääsmatud (juurdepääsutee puudub). Navesti paremkalda luhad on keskmiselt võsastunud. Samas omab ka mõõdukalt võsastunud luht väärtust mitmekesise elupaigana.

Elupaigatüüpi ohustab kinnikavamine pajuga ja metsastumine, seda eriti Navesti jõe paremal kaldal. Sõltuvalt veerežiimist ja koosluse väljakujunemisastmest on lamminiidud vähem või rohkem looduslikult püsivad. Kuivematel luhaaladel, s.o. kaldakünnise kõrgematel aladel, võib metsastumine olla kiirem, kui märjematel luhaaladel. Luha märjemates osades takistab iga aastane tulvavesi puittaimestiku kasvu. Märjemad luhaalad aga kipuvad siiski hooldamise lakkamisel pajustuma.

Kaitse-eesmärk

- *Pikaajaline kaitse-eesmärk:*

Lepakose hoiualal on elupaigatüüp lamminiidud säilinud vähemalt 5 ha suurusel alal, esinduslikkusega A (väga hea).

- *Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk:*

Lepakose hoiualal on elupaigatüüp lamminiidud säilinud vähemalt 5 ha suurusel alal, esinduslikkusega A (väga hea).

Mõjutegurid ja meetmed

+ Regulaarselt hooldatakse 5 ha lamminiituseid.

– Elupaigatüübi võsastumine ja metsastumine.

Meetmed:

1. Lamminiitide regulaarne hooldamine.
2. Võsastunud alade korrastamine ja taastamine.

Vanad loodusmetsad (*9010)

LoD I, KE-ei, LoA-jah

See on väga laia mahuga elupaigatüüp, mida mujal Euroopas on hakatud nimetama läänetaigaks, hõlmates eeskätt puutumatu või vähese inimõjuga vanu metsi. Elupaigatüüp hõlmab looduslike vanu metsi, aga ka looduslike häiringute aladel uuenevaid igas vanuseastmes puistuid. Looduslikud vanad metsad esindavad vähese inimõjuga või üldse igasuguse inimõjuta kliimakskoosluseid ehk siis suksessioonirea hiliseid staadiume. Vanade loodusmetsade hulka arvatakse Eestis loo-, nõmme-, palu-, laane- ja rabastunud metsad, mille puurindes valitsevad mänd, kuusk, kask või haab. Puurindes domineerivad palumetsade ja rabastuvate metsade puhul mänd, laanemetsades ja soostuvates metsades kuusk, mänd, kask ja haab. Salumetsades on valdavateks liikideks haab, kask ja kuusk, laialehiste liikidena esineb saart ja harvem pärna, alusmetsas ka tamme. Salumetsad esinevad harva tüübipuhtal kujul ning omavad sageli ka mõningaid laanemetsade ning soostunud metsade tunnuseid. Metsade iseloom sõltub lubjaveeste liivsavi moreenide levikust alal (Paal 2004; Palo 2018).

Hoiuala kaitse-eesmärgiks on hoida soodsas seisundis 0,2 ha vana loodusmetsa elupaigatüüpi. Viimaste täpsustatud andmete järgi on hoiualal vana loodusmetsa elupaigatüüpi 1 ha suurusel alal Navesti jõe paremkalda kaldanõlva ülemises osas. Lepakose hoiuala metsad on valdavalt keskealised, majandatud, inimtegevusest mõjutatud metsad. Talumetsadest on valikuliselt võetud tarbepuitu. Suhteliselt looduslähedasi metsi on säilinud väikesel alal.

Vanasid loodusmetsasid ohustab metsamajanduslik tegevus. Metsaelupaigatüübi seisundit mõjutab ka elupaigatüübi naabruses tehtavad ulatuslikud raietööd. Elupaigatüübi soodsa seisundi säilimiseks ei tohi teha lageraiet ega vähendada naaberpuistu liituvust alla 50% elupaigatüübi piirist hinnanguliselt lähemal, kui pooleteise puistu kõrgusest (so ca 30 meetrit). Vana loodusmetsa elupaigatüübi seisund paraneb loodusliku arengu tulemusena. Otseseid kaitsekorralduslike töid elupaigatüübi seisundi parandamiseks ei planeerita.

Kaitse-eesmärk

- *Pikaajaline kaitse-eesmärk:*

Lepakose hoiualal on elupaigatüüp vanad loodusmetsad säilinud vähemalt 0,2 ha suurusel alal, esinduslikkusega B (hea).

- *Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk:*

Lepakose hoiualal on elupaigatüüp vanad loodumetsad säilinud vähemalt 0,2 ha suurusel alal, esinduslikkusega B (hea).

Mõjutegurid ja meetmed

– Metsamajanduslik tegevus.

Meetmed

Elupaigatüübi levikualal on metsamajanduslikud tööd keelatud.

– Metsamajanduslik tegevus elupaigatüübi naabruses.

Meetmed

1. Lageraiet ei tohi teha elupaigatüübi piirist lähemal, kui pooleteise puistu kõrgusest (so ca 30 meetrit).
2. Elupaiga naaberpuistu liituvust ei tohi viia madalamaks kui 0,5 elupaigatüübi piirist lähemal, kui pooleteise puistu kõrgusest (so ca 30 meetrit).

Soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)

LoD I, KE-ei, LoA-jah

Soostuvad ja soo-lehtmetsad on laiamahuline elupaigatüüp, millesse kuuluvad nii soostuvad metsad, (päris)madalsoometsad kui ka lodumetsad. Kõik need kasvavad tasasel maal, laugetes nõgudes või nõlvade jalamil, kus põhjavesi on maapinna lähedal (Paal 2004). Sellesse elupaigatüüpi kuuluvad metsad on pinnavee pideva mõju all ja tavaliselt igal aastal üleujutatud. Seega on need metsad niisked või märjad; nendes on kujunenud turbakiht, kuid viimane on reeglina üsna õhuke. Soostumise algstaadiumis valitsevad puurindes paiguti kuusk ja arukask, madalsoometsades sookask ning lodumetsades sanglepp koos sookasega (Paal 2004).

Hoiuala kaitse-eesmärgiks on hoida soodsas seisundis 1 ha soostuvate ja soo-lehtmetsade elupaigatüüpi. Viimaste täpsustatud andmete järgi on hoiualal soostuvate ja soo-lehtmetsade elupaigatüüpi 2 ha suurusel alal Navesti jõe paremkalda kaldanõlval ja jõesaarel. Lepakose hoiuala metsad on valdavalt keskealised, majandatud, inimtegevusest mõjutatud metsad. Suhteliselt looduslähedasi metsi on säilinud väikesel alal.

Soostuvate ja soo-lehtmetsade elupaigatüüpi ohustab metsamajanduslik tegevus. Metsaelupaigatüübi seisundit mõjutab ka elupaigatüübi naabruses tehtavad ulatuslikud raie tööd. Elupaigatüübi soodsa seisundi säilimiseks ei tohi teha lageraiet ega vähendada naaberpuistu liituvust alla 50% elupaigatüübi piirist hinnanguliselt lähemal, kui pooleteise puistu kõrgusest (so ca 30 meetrit). Soostuvate ja soo-lehtmetsade elupaigatüübi seisund paraneb loodusliku arengu tulemusena. Otseseid kaitsekorralduslike töid elupaigatüübi seisundi parandamiseks ei planeerita.

Kaitse-eesmärk

- *Pikaajaline kaitse-eesmärk:*

Lepakose hoiualal on elupaigatüüp soostuvad ja soo-lehtmetsad säilinud vähemalt 1 ha suurusel alal, esinduslikkusega B (hea).

- *Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk:*

Lepakose hoiualal on elupaigatüüp soostuvad ja soo-lehtmetsad säilinud vähemalt 1 ha suurusel alal, esinduslikkusega B (hea).

Mõjutegurid ja meetmed

– Metsamajanduslik tegevus.

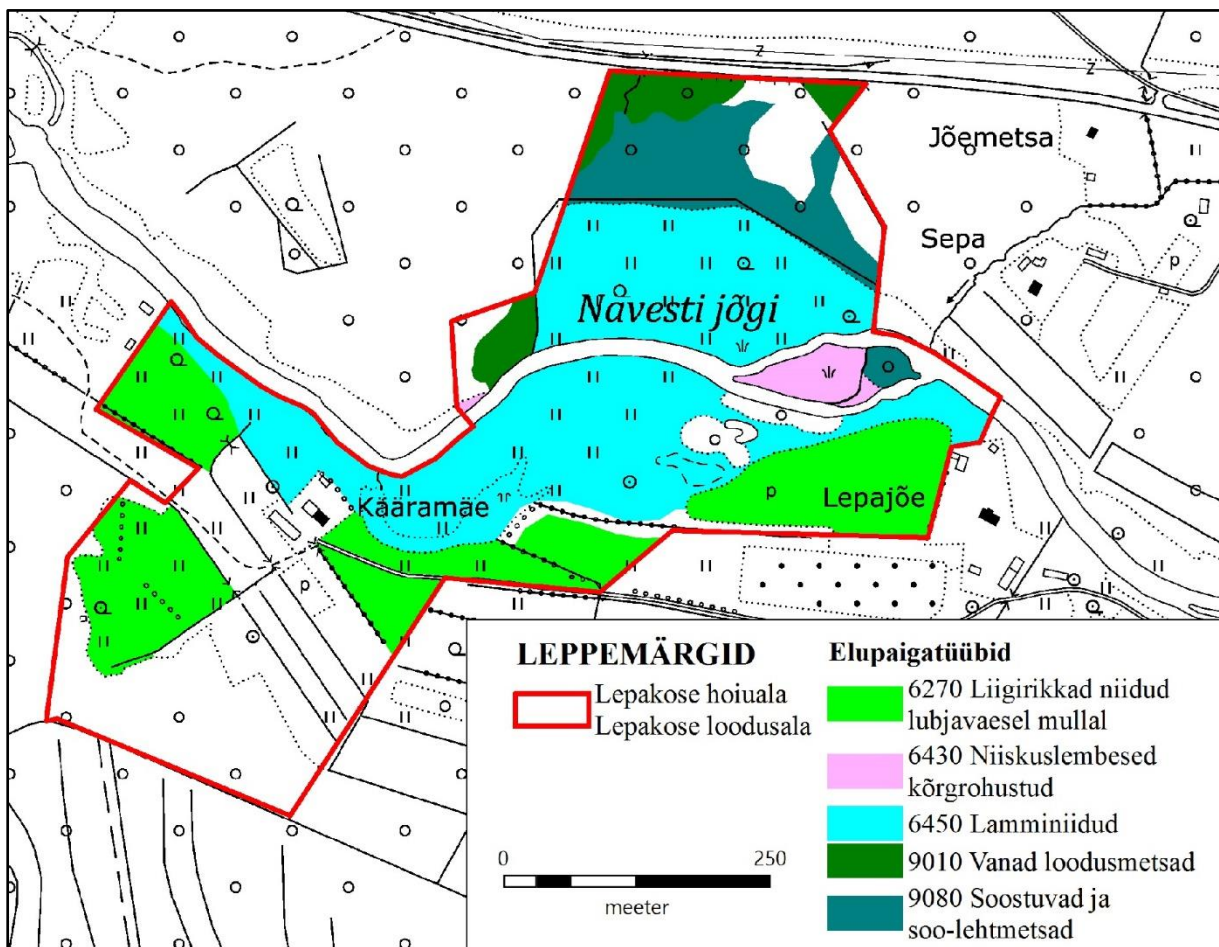
Meetmed

Elupaigatüübi levikualal on metsamajanduslikud tööd keelatud.

– Metsamajanduslik tegevus elupaigatüübi naabruses.

Meetmed

- 1 Lageraiet ei tohi teha elupaigatüübi piirist lähemal, kui poolelise puistu kõrgusest (so ca 30 meetrit).
- 2 Elupaiga naaberpuistu liituvust ei tohi viia madalamaks kui 0,5 elupaigatüübi piirist lähemal, kui poolelise puistu kõrgusest (so ca 30 meetrit).

Joonis 3. Lepakose hoiuala elupaigatüübid

Tabel 1. Lepakose hoiuala ja Lepakose loodusala kaitse-eesmärgiks olevate väärtuste koondtabel.

Väärtus	Seisund	Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a)	Ohutegurid	Meetmed	Kriteerium tulemuslikkuse hindamiseks	Oodatud tulemus kaitsekorraldusperioodi lõpuks
Lamminiidud (6450)	A	Elupaigatüübi on säilinud vähemalt 5 ha suurusel alal, esinduslikkusega A (väga hea).	Elupaigatüübi võsastumine ja metsastumine.	1. Lamminiitude regulaarne hooldamine. 2. Võsastunud alade korrastamine ja taastamine.	Elupaigatüübi esinemine vähemalt 5 ha suurusel alal, esinduslikkusega A.	Elupaigatüübi on säilinud vähemalt 5 ha suurusel alal, esinduslikkusega A (väga hea).
Vanad loodusmetsad (*9010)	B	Elupaigatüüp on säilinud vähemalt 0,2 ha suurusel alal, esinduslikkusega B (hea).	Metsamajanduslik tegevus.	Elupaigatüübi levikualal on metsamajanduslikud tööd keelatud.	Elupaigatüübi säilimine vähemalt 0,2 ha suurusel alal, esinduslikkusega B.	Elupaigatüüp on säilinud vähemalt 0,2 ha suurusel alal, esinduslikkusega B (hea).
			Metsamajanduslik tegevus elupaigatüübi naabruses.	1. Lageraiet ei tohi teha elupaigatüübi piirist lähemal, kui pooleteise puistu kõrgusest (so ca 30 meetrit). 2. Elupaiga naaberpuistu liituvust ei tohi viia madalamaks kui 0,5 elupaigatüübi piirist lähemal, kui pooleteise puistu kõrgusest (so ca 30 meetrit).		
Soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)	B	Elupaigatüüp on säilinud vähemalt 1 ha suurusel alal, esinduslikkusega B (hea).	Metsamajanduslik tegevus.	Elupaigatüübi levikualal on metsamajanduslikud tööd keelatud.	Elupaigatüübi säilimine vähemalt 1 ha suurusel alal, esinduslikkusega B.	Elupaigatüüp on säilinud vähemalt 1 ha suurusel alal, esinduslikkusega B (hea).
			Metsamajanduslik tegevus elupaigatüübi naabruses.	1. Lageraiet ei tohi teha elupaigatüübi piirist lähemal, kui pooleteise puistu kõrgusest (so ca 30 meetrit).		

Väärtus	Seisund	Pikaajaline kaitse-eesmärk (30 a)	Ohutegurid	Meetmed	Kriteerium tulemuslikkuse hindamiseks	Oodatud tulemus kaitsekorraldusperioodi lõpuks
				2. Elupaiga naaberpuistu liituvust ei tohi viia madalamaks kui 0,5 elupaigatüübi piirist lähemal, kui pooleteise puistu kõrgusest (so ca 30 meetrit).		

3. ALA JA SELLE VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE JA KÜLASTUSKORRALDUS

Lepakose hoiuala külastuskoormus on üsna madal, peamisteks külastajateks on harrastuskalastajad. Hoiuala jääb Mudiste – Suure-Jaani – Vändra maantee vahetusse lähedusse kuid Navesti jõe vasakkalda niidualadele on suhteliselt pikk ringisõit mööda Lepakose-Kääramee teed. Hoiualale suunav viidastus puudub. Hoiuala tutvustavad infotahvlid kaitsekorralduskava koostamise ajal puuduvad. Eelnevalt lähtuvalt ei planeerita ka külastuse suunamist ega suurendamist. Lepakose hoiuala piirile on paigaldatud kokku üheksa Lepakose hoiuala nimelist keskmise suurusega tähist (joonis 5). Täiendavaid tähiseid pole vaja paigaldada. Kohalike elanike teavitamine kaitseväärtustest toimub ala tähistamise kaudu ja kooskõlastuste andmise raames erinevatele tegevustele.

Visioon

Hoiuala külastus on madal ning selle külastajaskond koosneb valdavalt juhukülastajatest, kes ala tunnevad. Aktiivset teavitust alal läbi ei viida ning ala ei propageerita massiteabevahendites.

Eesmärk

Ala külastatavus pole suurenenud

4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE

4.1. TEGEVUSTE KIRJELDUS

4.1.1. ELUPAIGATÜÜPIDE HOOLDUS

Lamminiitide ja aruniitide elupaigatüübi säilimiseks on vajalik regulaarne heina niitmine või karjatamine. Lamminiitide hooldamata jätmise korral osa lamminiitused võsastub, osadest kujuneb niiskuslembeste kõrgrohestu elupaigatüüp. Niitmise korral on oluline, et niidetud hein saaks luhaalalt koristada. Niitmata heina koristamata jätmise korral hakkavad luhataimestikus domineerima kõrgekasvulised liigid, eriti angervaks ning taimestiku liigirikkus väheneb. Elupaigatüübi säilimiseks ei ole ilmtingimata vaja igal aastal niita, kuid niitmise ja karjatamisega tuleb tagada, et elupaigatüüp ei võsastuks ega rohustus ei saaks valitsevaks kõrgekasvulised rohttaimeliigid. Hinnanguliselt saab lepakose hoiualal regulaarselt hooldada 5,2 ha lamminiitused. Hooldatavate ja taastatavate niidualade kaart on toodud joonisel 4.

Poollooduslike kooslustena on Lepakose hoiualal kaardistatud ca 6 ha aruniitused. Maastikuilme ja aruniitide säilimiseks on vajalik olemasolevate aruniitide regulaarne hooldamine.

Tegevus on vajalik poollooduslike koosluste ja seal elavate liikide elupaikade säilimiseks. Korraldaja: Keskkonnaameti koostöös maaomanikega, prioriteet I.

4.1.2. ELUPAIGATÜÜPIDE TAASTAMINE

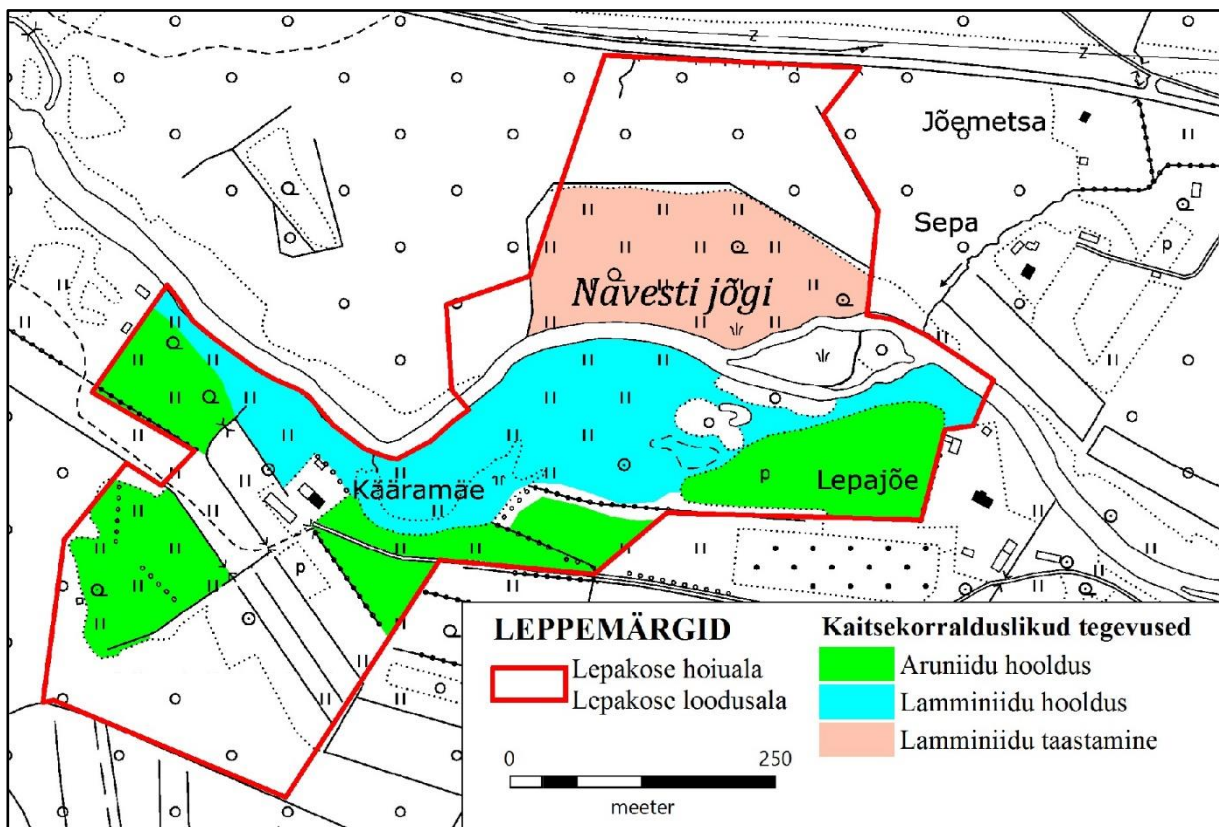
Potentsiaalselt on hoiualal taastatavaid luhaalasid ca 3,6 ha. Lamminiitude taastamisel tuleb arvestada alljärgnevat tingimusi:

a) Raiutud võsa tuleb kaitsealalt likvideerida.

b) Koos lamminiitude taastamisega on vajalik korrastada ka luhaala servad. Luha servad puhastada võsast ja niidualale kaldu olevatest puudest. Mõistlik on niiduservad korda teha koos niiduala taastamisega, sest praktikas murduvad võsast puhastatud ja kaldu kasvanud lepad rohumaaile ja takistavad järgnevatel aastatel niidualade hooldamist.

Tegevus on vajalik poollooduslike koosluste ja seal elavate liikide elupaikade säilimiseks.

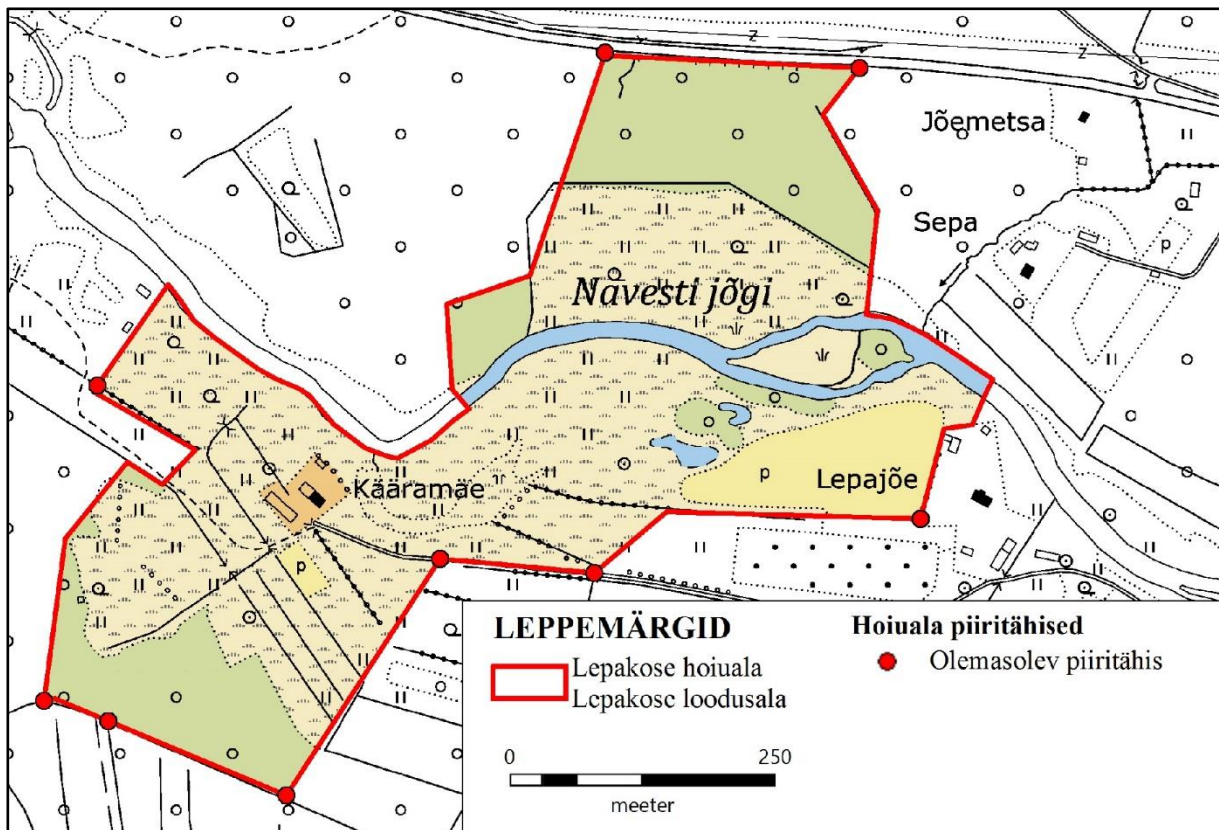
Korraldaja: Keskkonnaameti koostöös maaomanikega, III prioriteedi tegevus.

Joonis 4. Lepakose hoiuala kaitsekorralduslikud tööd.

4.1.3. KAITSEALA PIIRITÄHISTE KORRASTAMINE

Lepakose hoiuala välispiirile on 2019 aastal paigaldatud kokku 9 keskmise suurusega piiritähist (joonis 5). Olemasolevad tähised on heas seisundis. Kaitsekorraldusperioodi jooksul tuleb tähiseid hooldada ja vajadusel asendada uute tähistega. Korraldaja: RMK, prioriteet II.

Joonis 5. Lepakose hoiuala piiritähised.

4.1.4. KAITSEKORRALDUSKAVA UUENDAMINE JA TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE.

Kaitsekorralduskava periood on planeeritud kümnele aastale. Perioodi keskel 2027. aastal toimub vahehindamine, mille raames tehakse kokkuvõtte toimunud tegevustest ja ala seisundist. Kaitsekorralduskava vahehindamist tehakse kameraalselt, hinnates kas planeeritud tegevused on jätkuvalt aktuaalsed ja millisel määral teostatud. Vajadusel korrigeeritakse eesmärke ja uuendatakse kaitsekorralduslike tegevuste nimekiri. Perioodi lõppedes tuleb Lepakose hoiualale koostada uus kaitsekorralduskava. Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine toimub vastavalt tabelis 1 esitatud eesmärkidele kaitsekorraldusperioodi lõpuks lähtuvalt seatud kriteeriumidest. Teostaja: Keskkonnaamet, prioriteet I.

4.2. EELARVE

Eelarve tabelisse 2 on koondatud eelnevate analüüsidena esitatud tööd, mis on täitmiseks käesoleva kaitsekorralduskava ettenähtud perioodi jooksul. Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, millela kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus;
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

Tabel 2. Lepakoe hoiuala kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused, eelarve ja ajakava

Jrk ¹	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja ²	Prioriteet	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Kokku
					Sadades eurodes										
INVENTUURID, SEIRED, UURINGUD															
1.4.	Niidualade hooldamise seire	Tulemusseire	KeA	II										X	X³
1.4.	Rukkiräägu seire	Tulemusseire	KeA	II										X	X
1.4..	Metsaelupaigatüüpide seisundi hindamine	Tulemusseire	KeA	II										X	X
HOOLDUS ja TAASTAMINE															
4.1.1..	Lamminiitude hooldustööd (5,2 ha, karjatatav)	Elupaikade hooldustöö	KeA/MO	I	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	78⁴
4.1.1.	Aruniitude hooldustööd (6 ha, niidetav)	Elupaikade hooldustöö	KeA/MO	I	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	51
4.1.2.	Lamminiitude taastamine (3,6 ha)	Elupaikade taastamine	KeA/MO	III										12,6	12,6
4.1.3.	Hoiuala piiritähiste hooldus	Objekti tähistamine	RMK	II					X					3	3
KAVAD, EESKIRJAD															
4.1.4.	Kaitsekorralduskava vahehindamine	Tegevuskava	KeA	I					X						X

Jrk ¹	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja ²	Prio-riteet	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Kokku
					Sadades eurodes										
4.1.4.	Kaitsekorralduskava uuendamine	Tegevuskava	KeA	I										X	X
KOKKU					12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	28,5	144,6

¹⁾ Peatüki number, kus on tegevuse täpsem seletus.

²⁾ KeA – Keskkonnaamet, RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus, MO – Maaomanik.

³⁾ X – Keskkonnaameti või RMK poolt täidetavad plaanipärased tööülesanded.

⁴⁾ Poollooduslike koosluste hooldamise maksumus on arvatud lähtudes Maaeluministri määruses nr 38 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“ toodud toetuse määradest.

5. KASUTATUD MATERJALID

Paal, J. 2004. Euroopas väärtustatud elupaigad Eestis. Eesti Keskkonnaministeerium. Ilo Print.
111 lk

Palo A. 2018. Loodusdirektiivi metsaelupaikade inventeerimise juhend, Tartu

Infosüsteemid ja andmebaasid

EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem - Keskkonnaregister). Keskkonnaagentuur (08.06.2019)

Viljandi Maavalitsus. 2015. Viljandimaa maakonnaplaneering teemaplaneering. Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused – Viljandimaa väärtuslikud maastikud. <https://maakonnaplaneering.ee/viljandi-maakonnaplaneering-2030-> (8.11.2019).